

**Родний О. В.**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

## РОМАН Я. ВИШНЕВСЬКОГО «САМОТНІСТЬ У МЕРЕЖІ» У КОНТЕКСТІ СИМУЛЯТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

*Стаття присвячена філософській проблемі самотності через призму художньої творчості, а саме роману польського письменника Я. Вишневського «Самотність у мережі».*

*Поняття самотності – одна з найпростіших категорій для розуміння її справжнього значення у повсякденному житті. Однак ця інтуїтивна ясність є оманливою, оскільки поняття приховує в собі досить складний і часом суперечливий філософський зміст. Соціальна самотність і «почуття спільноти» – це два протилежні елементи людської природи, які доповнюють і взаємодіють один з одним. В результаті спілкування з іншими людиною відкриває себе, або «Я» через «Іншого» і формує «Ми».*

*Метою цієї статті є з'ясування ідейного змісту роману «Самотність у мережі» (2001) сучасного польського письменника Януша Вишневського в його філософському та літературному контексті.*

*У романі «Самотність у мережі» розглядається питання самотності для багатьох людей, яке може стати головною проблемою у XXI столітті. Конфлікти в цьому творі, з одного боку, є типовими для світової літератури. Однак дія роману Вишневського відбувається в наш час, коли глобальна мережа Інтернет проникла в суспільне життя. Головні герої роману, Якуб і жінка на ім'я «вона», глибоко самотні, наперекір тому, що активно користуються інтернетом. Це парадокс, який лежить в основі всієї структури роману. Крім того, Вишневський малює портрет людей XXI століття, для яких робота і гроші є головними мотивами в житті, особистий час зведений до мінімуму, а всі стосунки черстві й поверхневі.*

*Знаючи мету життя, бажаючи кохати й бути коханими, і знаючи, як це зробити, люди XXI століття стикаються з неоправданими життєвими перешкодами й занурюються в темряву самотності. А від самотності до смерті – лише один крок. Не випадково мотив смерті є домінуючим як на початку, так і у фіналі роману Вишневського. Замість того, щоб пропонувати розв'язування проблем соціальної комунікації, Вишневський розмірковує про її майбутнє. Електронна комунікація не може врятувати людей від самотності, яку вони відчують у реальному світі.*

**Ключові слова:** художня творчість, симулякр, єдність, інтернет, самотність, філософія.

**Постановка проблеми.** Поняття «самотність» належить до тих категорій, чиє реальне значення легко зрозуміти в повсякденному житті. Однак ця інтуїтивна ясність є оманливою і приховує досить складний і часом суперечливий філософський зміст цього поняття. Соціальна самотність і «почуття спільноти» – це два протилежні елементи людської природи, які доповнюють один одного, взаємодіючи між собою. До того, обидва є необхідними для людського успіху та гармонійного розвитку. З одного боку, людина є узагальненим образом самої себе і свого «Я», яке є самотнім. Однак, з іншого боку, в результаті спілкування з іншими, людина відкриває себе, або «Я», через «Іншого» і в результаті формує «Ми». Спілкування з іншими допомагає людині спілкуватися із самою собою, тобто, як це ні парадоксально, готує її, людину, до самотності. Самотність притаманна

лише людині, яка представляє людський род, і є не особливістю біографії, а об'єктивним загальним фактом людського існування, усвідомлюваним чи неусвідомлюваним.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Актуальність нашої розвідки полягає майже у відсутності в сучасній українській літературно-критичній думці загально-наукового аналізу феномену самотності через призму художнього тексту. В останні роки було створено такі роботи з філософії самотності, як «Феномен самотності в житті сучасної людини» (Грищенко Н. В.), «Актуалізація проблеми самотності у філософії XIX–XX століть» (Кібенко Е. О.), «Феномен самотності в буденному, граничному і метаграничному вимірах людського буття» (Малімон В.); аналіз роману Я. Вишневського «Авторська інтерпретація концептів сум та самотність у романі Я. Л. Вишнев-

ського «Самотність у мережі» (Васейко Ю., Касенчук Н., Моксич А.), «Екзистенція кохання через призму бачення Януша Вишневського на прикладі роману «Самотність в мережі»» (Мартинець А.М.), «Екзистенціал самотності в сучасній польській прозі (за романом Януша Леона Вишневського «Самотність у мережі» (Чаплінська О., Юрчук О.).

**Постановка завдання.** Метою статті є з'ясування ідейного змісту роману «Самотність у мережі» (2001) сучасного польського письменника Януша Вишневського у його філософському та літературознавчому контексті.

Проблема сутності самотнього існування людини осмислювалися у різні часи у працях Платона, Аристотеля, Ф.Аквінського, П.де Мірандолли, Р.Декарта, Б.Паскаля, І.Канта, Ф.Шеллінга, І.Фіхте, у філософії Г.Гегеля, Л.Фейєрбаха, С.К'єркегора, Ф.Ніцше, Е.Гуссерля, Ж.П.Сартра, А.Камю, М.Бубера, М.Хайдеггера, які досліджували самотність з погляду онтологічного, феноменологічного, екзистенційного, у той самий час ними не було розглянуто проблему самотності у соціальному просторі.

В Україні дослідженням феномена самотності людини в галузі філософії займалися такі вчені, як Б.Голота, Н.Каралаш, Н.Лубенець, М.Мовчан, А.Фльорко, Н.Хамітов. Проте в галузі літературознавства ця проблема є ще недостатньо розкритою.

**Виклад основного матеріалу.** Самотність переслідує людей протягом усієї історії людства. Це філософське питання, і його значення здається зрозумілим для повсякденної свідомості. Однак це хибна думка, тому що проблема самотності приховує в собі глибоке філософське і соціальне сперечання. Самотність – поняття суб'єктивне. Людина є об'єктом, а самотність – суб'єктом. Крім того – самотність – це стан душі, коли людина відчуває, що не вона є частиною всесвіту, а всесвіт є частиною її самої.

Поняття самотності можна розділити на різні види: відчужуюча самотність, самовідчужуюча самотність, клінічна самотність. У роздумах французького філософа, математика, письменника Б.Паскаля феномен самотності постає як «неприкаяність людини в нескінченності Всесвіту і як незатишність людини наодинці з думками про себе» [4, с. 112]. Він приходить до висновку, що сенс усієї людської діяльності полягає не в прагненні до якоїсь мети, а у втечі від самотності, втечі від самого себе. Але ця втеча безглузда, бо коли людина намагається втекти від роздумів про власну природу, вона втікає від самої себе. Людина

боїться роздумувати на самоті й тому шукає втечі від самотності в розвагах. Філософ прийшов до висновку, що справжній сенс будь-якої пригоди полягає не в досягненні цілей, які людина ставить перед собою, а у втечі від самої себе. Люди чомусь бояться самотності. Причина прагнення до розваг «корениться у початковій тяжкості нашого становища, в крижкості, смертності та такої нікчемності людини, що варто подумати про це – і вже ніщо не може нас втішити», – вважає Б.Паскаль [4, с. 202]

Єврейський релігійний філософ і письменник Мартін Бубер теж пов'язує проблему самотності із проблемою людського існування. У той чи інший час люди вважали, що світ навколо них більш-менш зрозумілий. Люди не замислювалися над такими питаннями, яким є їхнє походження чи сенс життя. Можливо, ще не прийшов час, щоб люди почали загадуватися над такими питаннями. Але в будь-якому випадку, момент, коли люди починають замислюватися над такими високими питаннями, рано чи пізно повинен настати. І, на думку Бубера, цей момент настане лише тоді, коли людина почне усвідомлювати свою самотність. У своїй книзі «Два образи віри» (1951) дослідник пише: «Найбільше схильний і якнайкраще підготовлений до самосвідомості людина, відчуває себе самотнім, тобто той, хто за складом характеру, чи під впливом долі, чи внаслідок того й іншого залишився наодинці з собою та своїми проблемами, кому вдалося в цій спустошливій самоті зустрітися з самим собою, у власній «Я» побачити людину, а за власними проблемами – загальнолюдську проблематику. У атмосфері самотності людина з усією неминучістю перетворюється на питання для самого себе... » [9, с. 73].

Поняття «самотність» яскраво ілюструє назва соціологічного дослідження американця Девіда Різмена «Натовп самотніх» (1950) [10]. Натовп – це незалежний організм, що складається з людей, які пов'язані один з одним. У «самотньому» натовпі люди роз'єднані. Ланки ланцюга, що зв'язують їх разом, громіздкі, як наручники. Спілкування і взаєморозуміння перетворюються на відчуження і ворожість. Чим міцніші ланцюги, тим більше відчуження. Окремі особистості «відчужуються». Іншими словами, люди відрізані не тільки від своїх стосунків з «іншими», але і від своїх стосунків з самими собою, тобто від деяких видів життєдіяльності, які необхідні для створення і зміцнення їхніх панівних зв'язків.

Норвезький сучасний філософ Ларс Фр. Г.Свендсен у праці «Філософія самотності» (2014) намагається максимально охопити всі пло-

щини осмислення самотності й водночас нівелювати міфи та ілюзії щодо неї. Ось чому ми думаємо про самотність як про «настрій, дискомфорт, страх, соціальну фобію, міжособистісну фобію, втрату, брак довіри та прив'язаності, самовільне відчуження, а також біль соціального голоду, брак визнання, любові та близькості, навіть генетичні сліди (брак окситоцину)» [6, с. 98].

Однак сьогодні змінюється роль самої комунікації. Стрімке розширення сфери високих технологій призвело до загального процесу стандартизації, породжуючи прагнення до усереднення, нівелювання, деіндивідуалізації та стандартів. Ці процеси незмінно призводять до втрати індивідуальності та зміни змісту і форми суспільного життя. Сьогодні проблема самотності пов'язана з бажанням людей не бути самотніми. Це бажання має глибоко суперечливі наслідки. З одного боку, воно відображає одвічне прагнення людини бути включеною в контекст міжособистісної взаємодії, з іншого – не завжди є свідомим бажанням уникнути «зустрічі з собою».

Це відчуття стає парадоксальним в епоху постійного доступу до інтернету, коли можливість безперервного спілкування з іншими зростає, а водночас поглиблюється усвідомлення самотності та ізолюваності. Самотність присутня в усіх суспільствах, як в історичному, так і в сучасному, хоча в одних суспільствах самотність проявляється повною мірою, а в інших – не повністю. Про це свідчать різноманітні рефлексії на тему самотності, які були представлені майже в усіх історіях культури.

На наш погляд, самотність – це стан людини, основний сенс і зміст якого визначається не тільки наявною реальністю (природою та/або суспільством), але й самою людиною (її «Я»). Іншими словами, феномен самотності – це відсутність укоріненості людини у світі, її дистанціювання від того, що вважається нормою звичайного життя, нормального побуту і життя людей. Розглядаючи самотність, слід враховувати той факт, що, всупереч тому, що людина перебуває в оточенні багатьох людей, вона іноді переживає болісне і негативно забарвлене відчуття ізолюваності. Це прояв самотності існування, що виникає в результаті стану відчуження і покинутості, що призводить до деструктивного стану. Вона пов'язана з відсутністю значущої взаємодії між «Я» та «Іншим».

Цю ситуацію влучно описав Ж.-П. Сартр у праці «Буття і ніщо» (1943). За його словами, те, що дехто вважає спільнотою, насправді є нічим

іншим, як «спільнотою» в'язнів на камбузі корабля, які синхронно (але насправді кожен незалежно) приймають нав'язані їм дії [5].

Самотність не є притаманною лише одній людині, яка представляє людство, і не є особливістю особистої історії, а є об'єктивним загальним фактом людського існування. Можна зробити висновок, що протягом всієї історії суспільства використовували образ самотності як захисний механізм, що дозволяв людям перемикаати увагу з одних життєвих проблем на інші, більш важливі для збереження соціуму. Таким чином, образ «соціальної самотності» був створений для опису суперечливих відносин між соціальним і водночас ізолюваним станом людей, які відчувають себе ізолюваними у своєму соціальному та культурному середовищі. Образ «соціальної самотності» розглядався як розірваний стан психіки людини, яка переживає групову винятковість і вважає себе зайвою, покинутою та аутсайдером. Експансія високих технологій несе з собою неминучий процес глобальної стандартизації, що призводить до уніфікації, усереднення, нівелювання та втрати індивідуальності.

Отже, симулятивну комунікацію можна розглядати як симуляцію основних онтологічних категорій, таких, як час, простір, енергія та інформація. Симулятивна комунікація регулює наш контакт зі світом об'єктів, ідей та смислів. Через незалежні канали інформаційних потоків соціальне та культурне середовище отримує зразки симуляційної комунікації, які диктують, як ми інтерактивно спілкуємося з реальністю. Цей циклічний процес розгортається з розвитком інформаційного суспільства.

Симулякр – найважливіша категорія постмодерністської філософії, введена Ж. Бодріаром, який розглядає симулякр як продукт симуляції. В епоху постмодерну втрачається відмінність між реальністю та фікцією. На його думку, реальність закінчилася і поступилася місцем надреальності симулякрів: «Сучасна культура – це набір симулякрів, кожен з яких відсилає до інших симулякрів, а не до реальності. Тому сучасна епоха – це надреальність. Закони, за якими вона існує, є симуляціями. Проблема полягає в тому, що поступово наша життєва реальність підпорядковується законам гіперреальності. Таким чином, наше реальне життя стає тінню нашого віртуального життя» [1, с. 33].

Свою чергою, позитивний розвиток нових віртуальних технологій та їх стрімке впровадження в усі сфери сучасного життя неминуче призведе

до інтеграції особистості та стирання різноманітних кордонів. Однак у цьому «глобалізованому» світі індивідуальна ідентичність і значущість існування кожної людини неухильно зменшуються. Залишені наодинці зі своїми проблемами, люди неминуче стають «самотніми». Проблема полягає в тому, що віртуальне спілкування в мережі стає симуляцією реального спілкування, що прогресує самотність. Під впливом загальної віртуалізації люди можуть легко брати участь у віртуальному спілкуванні, самореалізуючись в онлайн-середовищі, створюючи особливий образ себе, який, як правило, далекий від оригіналу.

Художня література, яка наприкінці ХХ століття все більше взаємодіє з філософією, не залишилася осторонь глобальних проблем людства, зокрема – від проблеми самотності.

Роман «Самотність у мережі» (2001) Януша Вишневського, популярного сучасного польського письменника, присвячений проблемі самотності багатьох людей, яка загрожує стати головною проблемою ХХІ-го століття. З одного боку, конфлікт в цьому творі є типовим для світової літератури: нещасливе кохання. Однак дія роману Вишневського відбувається на початку ХХІ століття, коли глобальна мережа Інтернет пронизала суспільне життя. Здавалося б, тут не існує такого поняття, як самотність. Однак головні герої роману, Якубу та жінку на ім'я «вона», є глибоко самотніми, всупереч активному використанню інтернетом. Це парадокс, на якому побудована вся структура роману. Крім того, Вишневський складає портрет сучасних людей, для яких головними стимулами в житті є робота і гроші, а особистий, час зведений до мінімуму, робить усі стосунки холодними й поверхневими. Короткі фрази в месенджері лише загострюють проблему. Всі зайняті, поспішають вперед, не озираючись назад, не озираючись навколо, навіть не помічаючи інших, коханих і друзів навколо себе. Звідси великий біль цього століття – самотність, брак спілкування та ізольованість від інших, звідси біль існування і внутрішня меланхолія.

Письменник показує, що люди заплуталися в лабіринті проблем і труднощів, з якими вони стикаються в повсякденному житті, і що надійним трампліном і виходом з цієї ситуації є інтернет – мережа, яка пропонує стільки можливостей і водночас ще більше заплутує людей. Януш Вишневський послідовно показує, що в процесі віртуального спілкування неминуче руйнуються традиційні схеми комунікації: «Я» взаємодіє не з реальною людиною, а з власними думками,

надаючи їм характеристик і властивостей, якими людина не володіє. Це демістифікує реальний комунікативний акт. Місце первинної комунікації займає комунікація з симулятором. Самотня людина, з усім тим, охоче вступає в контакт з віртуальним співрозмовником і шукає в ньому порятунку від самотності, втрачаючи таким чином зв'язок із самою собою. З боку «рятівника» виникає природне бажання замкнутися, щоб зберегти свою індивідуальність. Це призводить до ще більшої роз'єднаності та самотності.

У ситуації, коли іншої комунікації не існує, а індивід відчужений і відірваний від реальності, герої роману А. Вишневського сприймають віртуальне спілкування як спосіб полегшення самотності, хоча насправді це не так. Здається, що саме кохання слід трактувати як засіб подолання самотності. Це тому, що любов – це абсолютна причетність до присутності інших і до буття в цілому. Це єдина емоція, яка задовольняє потребу людини в єдності зі світом за умови збереження індивідуальності, цілісності та відокремленості «Я».

Але Януш Вишневський показує безсилля любові перед обличчям самотності. У любові діалектика самотності та спільноти проявляється у повною мірою. Лише в любові людина повною мірою усвідомлює свої межі й показує собі автентичність самої себе, але водночас любов виводить її за свої межі. Екзистенційна самотність є нездоланною, але в любові досягається крихка єдність. Трансценденція, де досягається єдність, можлива лише як можливість і спроба вийти за межі власної ізоляції та самотності. Спілкування і стосунки в глобальних мережах є лише копіями того, що відбувається в реальному світі. Ніки та аватарки, скільки б друзів вони не мали, є лише симулякрами. Людське життя містить всілякі емоції, які створюються долею, труднощі й непередбачувані події, і навіть агресію, яка руйнує гармонійні плани на майбутнє.

Сфера віртуальних технологій створила нездоланні бар'єри між людьми, в результаті чого реальне міжособистісне спілкування поступово витісняється спілкуванням у віртуальному середовищі. Як наслідок, реальне міжособистісне спілкування замінюється спілкуванням у віртуальному середовищі, що неминуче призводить до проблеми віртуального спілкування як «псевдозамінника реального спілкування», загострюючи тим самим проблему самотності, як в Інтернеті, так і в житті. Це загострило проблему самотності як в Інтернеті, так і в повсякденному житті. Люди «розчиняються» в безмежному океані інтернету,

а месенджер залишається їхнім єдиним «вікном у світ». Однак це дуже незадовільно, оскільки обмежує соціальні та розумові можливості. Водночас мережа дає ілюзію свободи. Герой роману «Самотність у Мережі» каже: «Інтернет був такий. Він трохи нагадував сповідальню, а розмови – вид групової сповіді. Часом ти був духівником, часом тим, хто сповідався. Усе через ту відстань і ту впевненість, що завжди можна витягнути штепсель із гнізда» [2, с. 46].

Письменник показує, що у світі панують хаос, непередбачуваність, випадковість. Саме вони мотивують людину на нерозуміння та самотність. У Вишневського «на сторінках роману йдеться не тільки про самотність, на яку приречена людина «без Іншого» чи до якої її саме Інший штовхає, а й про самотність, що її вона обирає задля пізнання трансцендентного й сакрального...» [7, с. 73].

Життєвий хаос, безладні події та злі долі переслідують героїв роману «Самотність мережі». Один з персонажів роману, Андрій, професійний архітектор і шанований священник, не може встояти перед забороненим чуттєвим коханням, що призводить до трагедії й відходу героя від Бога. Наркозалежний друг головного героя Джим вважає, що наркотики – це не самоціль, а лише засіб постійно «відчувати» світ і людей у ньому та уникнути самотності без інших. Ми бачимо інший бік самотності. Глухоніма Наталя, палке кохання Якубу, здається, виринає героя з павутиння самотності, але вона помирає ні за що.

Втеча в самотність у натовпі врешті-решт завершується усвідомленням того, що «людські відносини ... є не чим іншим, як симулякром, а їхній зворотний бік – це безмежна самотність у натовпі таких самих самотніх учасників сфабрикованих системою змагань за місце під сонцем» [8, с. 245].

Парадокс цього роману у тому, що тотально самотніми Якуб і його обраниця стають не у віртуальному світі, а зіткнувшись із реальністю, котра жорстко нівелює будь-яку можливість бути закоханим разом.

«В наш час проблема самотності пов'язана з бажанням людини «бути не одній». Це бажання вміщує глибокий і водночас суперечливий зміст. З одного боку, воно демонструє одвічне прагнення людини бути включеною в контекст міжособистісної взаємодії, а з іншого – не завжди усвідомлене прагнення уникнути «зустрічі з собою» [3, с. 78].

Феномен популярності роману Я. Вишневського можна пояснити тим, що автору через

призму любовного роману вдалося відтворити в художній літературі основні проблеми сучасного світу. Почуття відчуження, складність любовних трикутників, неподільність подружніх стосунків, а також соціальні та політичні зміни останніх десятиліть. Люди, які по-справжньому кохають і відчують тваринний потяг до невидимого партнера, повністю занурюють свою свідомість у стосунки, невидимі для більшості сторонніх. Значення цієї книги полягає в силі спокуси. Реальність проти ілюзії, комфорт проти невідомості, рутини проти пристрасті. Що штовхає людей через край? Чи залишаємося ми тут і зараз, у сьогоденні, чи обираємо туманне майбутнє з персонажем наших фантазій? Чи можна витримати потік емоцій при переході з інтернету в реальність? Для Януша віртуальний простір – це можливість взаємодіяти зі світом так само як розмова телефоном чи написання листа. Сьогодні інтернет значно полегшує спілкування, і можна навіть відчувати присутність іншої людини. Тема самотності є однією з найактуальніших для автора.

Роман «Самотність мережі» є особливо гострим дослідженням цієї теми. Він показує, як поширене гасло «нескінченного кохання» набуває особливого звучання в епоху комп'ютерів та інтернету. Жінки в романі ставляться до життя емоційно та інстинктивно, тоді як Якубу керується розумом, досвідом і рідкісною здатністю опановувати абстрактні категорії. Самотність в інтернеті – це своєрідний гіперромантичний наратив. Ця форма спілкування дозволяє людям довіряти один одному в мережі так, як це неможливо в реальному житті, що може бути як полегшенням, так і пасткою для їхніх почуттів.

Я. Вишневський показує, що багато людей, навіть маючи можливість спілкуватися з усім світом, залишаються самотніми та розгубленими й не завжди розуміють свої справжні бажання та потреби. В романі порушується питання про те, що означає щирість у стосунках і як люди прагнуть емоційної близькості, навіть якщо знають, що це ілюзія. Емоційна глибина роману «Самотність у мережі» привертає увагу до сучасної проблеми: самотності в технологічному світі, де люди мають, здавалося б, необмежені можливості для спілкування, але залишаються внутрішньо ізольованими. Так, віртуальна технологічна сфера створила нездоланні кордони між людьми, в результаті чого реальне міжособистісне спілкування поступово замінюється спілкуванням у віртуальному середовищі. Це неминуче ставить питання про те, що віртуальне спілкування є «псевдозамінником реаль-

ного спілкування», що, своєю чергою, загострює проблему самотності у віртуальних мережах.

**Висновки.** Самотність сімейства Буендіа в романі Маркеса «Сто років самотності» (1967) (який ЮНЕСКО признав головним романом ХХ століття), – це самотність людей у сучасній цивілізації, які шукають себе, але не можуть знайти. Ще одна проблема в романі колумбійського автора – проблема смерті. Люди, які живуть безцінно, не можуть знайти спокою навіть після смерті. Ця ж проблема представлена в романі Я.Вишневського, але з дещо іншим акцентом: людина ХХІ століття, яка знає своє призначення в житті, хоче кохати й бути коханою, і знає, як це зробити, але занурюється в темряву самотності перед обличчям непоправних життєвих перешкод. А від самотності до смерті – лише один крок. Не випадково і на початок, і в кінці роману Вишневський використовує мотив смерті як основний. Автор роману не пропонує розв'язування проблеми спілкування в соціальних мережах, але розмірковує про його майбутнє. Електронна комунікація не рятує людей від самотності, яку вони відчують у реальному світі.

Я.Вишневський використовує класичний сюжет: людина – це істота, яка самотня у світі, але вона не самотня в реальному світі. Якуб переживає втрату свого першого й останнього великого кохання, а героїня – заміжня, але нелюбима чоловіком. Однак вона переживає яскравий і бурхливий роман і зрештою продовжує стосунки з чоловіком. Однак такий розвиток технологій призводить до прямо протилежного ефекту. Люди сьогодні занурені в нескінченне листування, але якість зв'язку постійно знижується. Герої намагаються знайти когось, з ким можна було б поговорити досхочу. Хоча Вишневський не зобразив проблеми спілкування в соціальних мережах, ми можемо припустити його майбутній вигляд. Електронна комунікація не полегшує самотність, яку люди відчують у реальному світі.

У наступних своїх романах (понад 20) Я.Вишневський розглядає взаємини чоловіка та жінки у сучасних соціальних умовах в контексті соціології й філософії. Цей пласт його творчості зовсім не розкритий в українському науковому полі й тому вимагає розгляду як з погляду літературознавства, так і філософії.

#### Список літератури:

1. Бодріяр Жан. Симулякри і симуляція. Київ, 2004. 118 с.
2. Вишневський Я. Л. Самотність у Мережі. Харків, 2019. 368 с.
3. Грищенко Н. В. Феномен самотності в житті сучасної людини. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2012. Вип. 45. С. 76–80.
4. Паскаль Блез. Думки. Київ, 2009. 704 с.
5. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології. Київ, 2001. 855 с.
6. Свендсен Л. Фр. Г. Філософія самотності. Львів, 2017. 208 с.
7. Чаплінська О., Юрчук О. Екзистенціал самотності в сучасній польській прозі (за романом Януша Леона Вишневського «Самотність у мережі»). *Українська полоністика*. 2020. Вип. 17. С. 68–75.
8. Шевчук Я. Номо ексарранс: Герой сучасної польської та української «молодої» прози. Житомир, 2012. 350 с.
9. Buber Martin. Two types of faith. New York, 2003. 178 p.
10. Riesman D. The Lonely Crowd. New Haven, 2001. 392 p.

#### Rodnyi O. V. THE NOVEL BY JANUSZ WISNIEWSKI “LONELINESS ON THE NET” IN THE CONTEXT OF SIMULATIVE COMMUNICATION

*The article is dedicated to the philosophical problem of loneliness through the lens of artistic creativity, specifically the novel Loneliness on the Net by Polish writer Janusz Leon Wisniewski.*

*The concept of loneliness is one of the simplest categories for understanding its true meaning in everyday life. However, this intuitive clarity is deceptive, as the concept conceals a rather complex and sometimes contradictory philosophical content. Social loneliness and the “sense of community” are two opposing elements of human nature that complement and interact with one another. Through interaction with others, a person discovers themselves, or the “Self” through the “Other,” and forms the “We.”*

*The purpose of this article is to explore the ideological content of the novel “Loneliness on the Net” (2001) by contemporary Polish writer Janusz Leon Wisniewski within its philosophical and literary context.*

*The novel Loneliness on the Net examines the issue of loneliness, which for many people may become a key challenge in the 21st century. The conflicts in this work, on the one hand, are typical for world literature. However, Wisniewski's novel takes place in our times, when the global Internet has deeply penetrated social life. The main characters, Jakub and a woman referred to as “she,” are profoundly lonely despite their active*

*use of the Internet. This paradox lies at the core of the novel's structure. Additionally, Wiśniewski paints a portrait of 21st-century individuals for whom work and money are the primary motivators in life, personal time is reduced to a minimum, and all relationships are cold and superficial.*

*Knowing the purpose of life, desiring to love and be loved, and understanding how to achieve this, 21st-century people face insurmountable life obstacles and sink into the darkness of loneliness. And from loneliness to death, there is only one step. It is no coincidence that the motif of death dominates both the beginning and the conclusion of Wiśniewski's novel. Instead of offering solutions to the problems of social media communication, Wiśniewski reflects on its future. Electronic communication cannot save people from the loneliness they experience in the real world.*

**Key words:** artistic creativity, simulacrum, unity, Internet, loneliness, philosophy.